

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

**Извештај о прегледу и оцени докторске дисертације
мастера Марије Љ. Ивановић
„Атанасије Николић и културна обнова Србије: (1835–1878)”**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао Комисију:

На VIII редовној седници одржаној 22. јуна 2022. године Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду донело је одлуку (бр. 1461/1 од 06. маја 2022. године) о образовању Комисије за преглед и оцену докторске дисертације коју је мср Марија Љ. Ивановић предала под насловом „Атанасије Николић и културна обнова Србије: (1835–1878)”.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. др Александар Петровић, редовни професор (ментор)
Ужа научна област: културна антропологија
Датум избора у звање: 07.12.2011.
Назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Филолошки факултет
Универзитета у Београду
2. др Радомир Поповић, научни саветник (председник комисије)
Ужа научна област: политичка, културна и друштвена историја Србије и српског
народа у 19. веку
Датум избора у звање: 30. 11. 2020.
Назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Институт за историју
САНУ
3. др Ненад Николић, редовни професор
Ужа научна област: српска књижевност
Датум избора у звање: 10. фебруар 2021.
Назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Филолошки факултет
Универзитета у Београду
4. др Ђорђе Ђурић, редовни професор
Ужа научна област: историја модерног доба
Датум избора у звање: 5. мај 2021.
Назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Филозофски факултет
Универзитета у Новом Саду

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Марија, Љубомир, Ивановић
Датум и место рођења	26. новембар 1986. године Београд, Република Србија
Наслов мастер тезе	„Утицај уметности у обликовању народне мисли”
Датум и место одбране мастер тезе	14.10.2011. године, Факултет за медије и комуникације Универзитета Сингидунум, Београд
Научна област из које је стечено академско звање мастера	Комуникологија

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Атанасије Николић и културна обнова Србије (1835–1878)

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мастера Марије Љ. Ивановић „Атанасије Николић и културна обнова Србије (1835–1878)” има 183 страна. Кохерентну композицију чини девет поглавља: Увод (1–5), Од аутономије до независности (5–13), Живот АТАНАСИЈА НИКОЛИЋА (13–24), УСТАНОВЉЕЊЕ КУЛТУРЕ И ПРОСВЕТЕ: КУЛТУРНА ОБНОВА СРБИЈЕ (25–33), МНОГОСТРУКО ДЕЛО АТАНАСИЈА НИКОЛИЋА (33–96), КЊИЖЕВНО СТВАРАЛАШТВО (96–144), ЗАКЉУЧАК (144–148), БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА АТАНАСИЈА НИКОЛИЋА (148–161) и БИБЛИОГРАФИЈА О АТАНАСИЈУ НИКОЛИЋУ (162–164).

Након текста докторске дисертације следе одељак ЛИТЕРАТУРА (164–178), ПРИЛОЗИ (179–183) и БИОГРАФИЈА АУТОРА (184), као и прописане административне изјаве и додаци. Докторанд је у одељку ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА навео обимну библиографију која броји 265 библиографских јединица, од чега изворима који су подељени на библиографије припада 12, монографијама 165, а чланцима и расправама 32 библиографске одреднице; савремена штампа броји 18 библиографских јединица, лексикографска 8 и архивска грађа укупно 40 одредница. Њима претходи библиографија радова Атанасија Николића која броји 152 библиографске јединице, и библиографија радова о Атанасију Николићу којој припада 29 јединица.

У уводном поглављу се излажу циљ и предмет истраживања – утврђивање до данас у доброј мери нејасног места Атанасија Николића у историји културе Срба, који осим што је увео српски народ у *искусвени видокруг културног континуитета*, допринео је свеукупном изграђивању и уздизању културно-просветног и привредног живота Кнежевине Србије. Историјски (временски) оквир рада испитује резултате проистекле из српске револуције, која је створила основне предуслове за културни препород српског народа. „Држећи се начела да у добро изграђеним културно-просветним и политичким установама друштва почива развитак земље и народа“, подухватима њиховог утемељења (Друштва српске словесности, Театра на Ђумруку), школа за народно просвећивање и стручних школа, уочава се да је Атанасије Николић снажно утицао на установљење српског културно-просветног живота у Србији средином 19. века. При том се истиче Николићева свеобухватност, која га битно разликује од других значајних личности

српског 19. века. Прво поглавље се завршава систематичним описом обимне и врло информативне библиографије коришћене при истраживању, како из области националне историје, историје српског школства и позоришта, српске књижевности и културе уопште. Класификована је и грађа која се тиче развоја српске пољопривреде, инжењерства и других области, што је све докторанду омогућило да ваљано постави своја тумачења.

Друго поглавље се односи на историјске прилике испитиваног периода. Врло прецизно и научно референтно су постављене најважније појаве и догађаји при реализовању процеса националне обнове. Културни препород с новом струјом друштвене и духовне пробужености је по себи преусмерио смисао историје српског народа не само под Османлијама већ и оног у аустријској царевини, с обзиром на то да је пропаст средњовековне или старосрпске државе покренула велике миграцијр Срба на север и северозапад. Тако се у XIX веку препознају општи токови који подразумевају ефекте ближег контакта с институцијама средњоевропске цивилизације, али и они који се тичу евокације народне прошлости и потребе за очувањем традиције народног идентитета на пољу уметности, књижевности и науке. Након сагледавања општих теоријских поставки српске револуције, сажет је преглед културно-политичке историје Срба кроз политику ослобођења и уједињења српског народа и сарадње с балканским народима, као и уопште кроз историјске прилике и догађаје на Балкану, али и националне програме у европском свету, чиме се олакшава генетичка критика и херменеутика епохе, битна за разумевање Николићевог дела.

Треће поглавље посвећено је биографији Атанасија Николића. Подељено је у три потпоглавља која сагледавају Николићев живот до доласка у Кнежевину Србију, његов живот и рад у Кнежевини Србији, а потом и његов карактер који је тумачен спрам моралног, духовног и културног гласа Николићеве савести у односу на обнову српске културе. Историографска сазнања ослањају се на Аутобиографију Атанасија Николића која се разлажу, упоређују и допуњују синхроним истраживањем најразличитијих извора монографске и архивске грађе, периодичних листова и осталих релевантних научних радова. На наведеним основама из којих се изводе свеукупна Николићева стваралачка достигнућа, дају се анализе његових настојања – усмерена ка проширивању и обогаћивању хуманистичког поља деловања. У том смислу индикативни су аутентични извори морала садржани у народној песми и осталом усменом предању, који су надахњивали Николића при задацима у државној служби. Његова „ангажованост ишла је у правцу оснивања државних културно-уметничких, просветних и научних институција чији је циљ био да утичу на *складно развијање свих човекових склоности и способности, на стварање целовитог, савршеног човека*“. С вером у живот у врлини – а која подразумева усмерње ка оном шта је добро и лепо за народ, као културно-политички и књижевни стваралац – а пре свега педагог, Николић се непосредно и непрекидно бавио реализацијом хуманистичке мисије међу Србима.

У четвртог поглављу истражује се процес институционализације културно-просветног живота у Кнежевини Србији, који се одвијао како „по сличним принципима установљења као у европским државама тог времена (...), тако и првобитно према властитим потребама и могућностима, сопственом искуству и доживљају света“ (25). Испитује се културни живот Кнежевине Србије кроз културно уређење које је вршено покретањем „Књажеско-српске типографије“, издавањем првих листова, оснивањем високообразовних и стручних школа, развојем библиотеке и других културно-уметничких установа.

Пето поглавље докторске тезе, које са шестим поглављем, чини тежишни део рада, издваја и аргументацијски излаже и описује многоструко дело Атанасија Николића. Ту су потпоглавља ПРВИ РЕКТОР *ЛИЦЕУМА КЊАЖЕВСТВА СЕРБИЈЕ*, ПЕДАГОГ И ПРОФЕСОР, и ПРВИ СРПСКИ УЦБЕНИЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ, а која се баве ангажманом Николића при Лицеју. Затим иду потпоглавља ОСНИВАЊЕ ДРУШТВА СРПСКЕ СЛОВЕСНОСТИ, ПИСАЦ ТЕХНИЧКОГ РЕЧНИКА, ИДЕЛНИ ТВОРАЦ НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ У БЕОГРАДУ и ПРЕДЛОЗИ ЗА ОСНИВАЊЕ СЕОСКИХ ЧИТАЛИШТА, у којима докторанд на основу историографских и архивских списа тематизује дате сегменте културне историје, све сублимирајући Николићеве активности унутар Друштва српске словесности чији је иницијатор оснивања и секретар био. ПРЕДЛОГ ЗА ОСНИВАЊЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ је назив трећег потпоглавља које осим што износи конкретна настојања Атанасија Николића у правцу институционализације тако битне уметности, такође говори и о почецима музичког школовања у Србији, будући да је за време позоришног рада у државним установама – на Лицеју (1839) и Театру на Ђумруку (1841/42), већ прослављени композитор и диригент Јосиф Шлезингер стрпљиво и посвећено упознавао ђаке и актере тих институција са нотним знацима, увежбавао их у певању скала и свему сличном. Пето потпоглавље доноси следеће наслове: ПРВИ СРПСКИ ИНЖЕЊЕР, *ИНЦИЛИРСКА* ШКОЛА и пионирско ширење ИНЖЕЊЕРСКИХ ЗНАЊА КОЛИМ ЈЕ ЗАЧЕТО СТУДИРАЊЕ ТЕХНИКЕ У КНЕЖЕВИНИ СРБИЈИ и ЕКОЛОШКИ РАД: ИЗРАДА РЕГУЛАЦИОНИХ (УРБАНИСТИЧКИХ) ПЛАНОВА, ИМЕНОВАЊА УЛИЦА У БЕОГРАДУ и ЊЕГОВО ОЗЕЛЕЊАВАЊЕ. Докторанд износи бројне Николићеве инжењерске заслуге и даје врло важне увиде, ослањајући се на стручну и документациону грађу: премеравање и парцелисање Савамале и Врачара, озелењавање београдских улица, пројектовање путева, покретање прве „Инцинирске“ школе и тако даље. Докторанд посебно истиче распис или „Правило о подизању зграда у варошима, варошицама и селима,“ који су потписали министар унутрашњих дела Илија Гарашанин и начелник Полицијско-економског одељења Атанасије Николић 1846. године. Указујући на пресудну улогу тог документа, како у архитектонском, грађевинском, тако и урбанистичком смислу, докторанд тврди да је с њиме Београд почињао све више „колико у културном и друштвеном животу, толико и у спољашњој физиономији“ да постаје све аутентичнији – са све више хришћанског и српског елемента (53–54). Потпоглавље ЈАВНА ПРЕДАВАЊА и ОСНИВАЊЕ *НЕДЕЉНЕ ШКОЛЕ* бави се Николићевим организовањем јавних предавања „на различите – културолошки брижљиво биране теме,“ што све иде у прилог моралној тежини Атанасија Николића и његовим исправним начелима. У шестом потпоглављу се испитује Николићев рад на унапређењу пољопривреде, те се тумаче следеће области: ЗАВОЂЕЊЕ ПРИМЕРНЕ ЕКОНОМИЈЕ У ТОПЧИДЕРУ, ПРВА ЗЕМЉОДЕЛСКА (ПОЉОПРИВРЕДНА) ШКОЛА НА БАЛКАНУ и ПРВИ УЦБЕНИЦИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ОБЛАСТИ, ЕКОНОМСКО-АПСЕНИЧКИ ЗАВОД, ТОПЧИДЕРСКА ФАБРИКА или *ПРАВИТЕЛСТВЕНА ЧОХАРА* и Николићев „Чича Срећков лист“ и пољопривредни лист *ТЕЖАК*. На основу аутентичне архивске грађе, докторанд развија увиде о Николићевим покушајима реформисања српске пољопривреде ради рационалнијег коришћења обрадиве земље, о оснивању примерне и опитне Економије у Топчидеру, и осталих установа унутар ње. Разматрајући концепцију „Земљоделске школе“ чији покретач је био Атанасије Николић, докторанд истиче да је циљ њен био да питомци-пољопривредници из сваког среза, по стеченим практичним и теоријским знањима примењеним на сопственим газдинствима – буду пример осталим домаћинствима у њиховим селима и општинама. У том духу и Николићевој жељи за узвишењем националне пољопривреде, у дисертацији су осим његових уцбеника сагледани и листови и радови које је објављивао из те области.

Седмо потпоглавље, РАД НА ПРОИЗВОДЊИ ОРУЖЈА: МЕРЕ НА ПОДИЗАЊУ СРПСКЕ ВОЈНЕ ИНДУСТРИЈЕ И ОСНИВАЊЕ ТОПОЛИВНИЦЕ испитује Николићев и ондашње власти ангажман по питању побољшања спреме и обуке српске војске. Докторанд разматра узроке и почетке настанка најпре београдске радионице за оправку оружја, а потом и Тополивнице и Артиљеријске школе. Осмо потпоглавље под називом ПОЛИТИЧКИ РАД: НАЧЕЛНИК ПОЛИЦИЈСКО-ЕКОНОМСКОГ / ЕКОНОМСКОГ ОДЕЉЕЊА МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА доноси обиље непознатих, а „стратешки важних и обимних задатака“ које је Атанасије Николић обављао као представник једне „стожерне установе“ какво је Министарство унутрашњих дела. Као посредник многобројних молби, провера, потврда, похвала и сличних докумената који су осликавали опште и конкретне тежње народа и државе, докторанд закључује да је Николић био упознат с готово свим институционалним питањима, али и политичким, културним, привредним и свакодневним, те нас упознаје с многобројним актима за које је одговоран. Девето и последње потпоглавље петог дела дисертације бави се спољном политиком Кнежевине Србије и политиком на Балкану, те се у оквиру њега тумачи „Начертаније“ на чијем реализовању је посредством Српског (Средоточног) одбора – из ког се вршило техничко и оперативно руковођење мрежом агената на Балкану – Николић активно учествовао. Докторанд тумачи његове најважније документе: „Опредељење и карактеристика државне политике Србије“, „Садашњост и будућност Балканског Полуострва“ и „Опис радње“, да би то потпоглавље завршио причом о Николићевој мисији национално-ослободилачке набавке оружја, ослањајући се на најактуелнија референтна сазнања црпљена из руских архива.

У шестом потпоглављу докторске тезе сагледава се књижевно стваралаштво Атанасија Николића. У првом потпоглављу О ВАЖНОСТИ ОЧУВАЊА ЗНАЊА ИЗ НАРОДНЕ ТРАДИЦИЈЕ докторанд разматра моћ „препорођаја клонулог народа помоћу његове властите историје“ (97), и закључује да је снага оригиналног и аутентичног твораштва у народној песми транспонована у српској историјској драми омогућила „српској култури трајање и постојаност“ (97). Друго потпоглавље „РАЗВОЈНИ ПУТ СРПСКЕ ИСТОРИЈСКЕ ДРАМЕ И РЕЛАТИВИЗАЦИЈА ЊЕНЕ ВРЕДНОСТИ предочава генезу и симболични пут њеног трајања. Текстолошким изналагањем двострукости драме, докторанд увиђа тешкоће у разумевању значаја и статуса драме као жанра. Прихватајући мелодраму као „модус естетске артикулације“, поистовећује је са српским схватањем живота и његове трагичне историје. Историјском приказу смена епоха, докторанд надовезује битне културолошке утицаје који су скупа, такође обликовали типичан српски израз. Истиче „Трагедокомедију Уроша V“ [Емануела Козачинског](#), дело Емануила Јанковића и Јоакима Вујића као рад који је претходио раду Атанасија Николића. Пето, које заједно са шестим, седмим и осмим потпоглављем чини тежиште овог дела дисертације, доноси следеће наслове: ПОЗОРИШНО ДЕЛОВАЊЕ АТАНАСИЈА НИКОЛИЋА У НОВОМ САДУ: СМРТ ЦАРА УРОША И АДЕЛАИДА, АЛПИСКА ПАСТИРКА; ПОЈ СРБЕ, ПОЈ: ЛИБРЕТИСТА, ПЕВАЧ И РЕЖИСЕР ПРВЕ СРПСКЕ ОПЕРЕ ЖЕНИДБА ЦАРА ДУШАНА ИЗВЕДЕНЕ У КРАГУЈЕВЦУ И ТЕАТАР НА ЂУМРУКУ – ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ПРВОГ СРПског АМАТЕРског, ПОТОМ И ПРОФЕСИОНАЛНОГ ДРЖАВНОГ И НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ у оквиру којег истражује и теме репертоара „Театра на Ђумруку“, као и развојни пут од настанка тог београдског позоришта до Народног позоришта у Београду. У шестом потпоглављу сагледава се многострукоост значења у драмском стваралаштву Атанасија Николића. Седмо потпоглавље истражује Николићев рад на сакупљању народног усменог стваралаштва. Докторанд тумачи Николићеве побуде при сакупљању и објављивању српских народних приповедака, које у својој суштини, забележене и на начин који је он

радио – имају непорецив значај у историји српске књижевности. Такође износи народне пословице и стихове из српских народних песама које је Николић уградио у свој историјски роман „Љуба Миланова“, а за које наводи да су „све оне одраз српског промишљања и културе“ (129). Даље докторанд тврди да су збирке грађанске лирике које је Атанасије Николић објавио у свом листу „Србски славуј“, као и календар „Ружица“, „вршиле битан уједињујући и охрабрујући утицај међу Србима, да су оживљавали неговање стиха и мудрости, а надасве и навикавали народ на читање.“ Стога и закључује да је Николић „својим неуморним трудом на сакупљању грађе, на њеном бележењу и објављивању, изузетно допринио очувању народних мотива и њихових значења (130). Осмо потпоглавље ПОЕТИКА АТАНАСИЈА НИКОЛИЋА доноси хронолошки осврт и анализу Николићевих поетских, прозних и драмских остварења, чиме се дисертација на задату тему заокружује на потпун и целовит начин. Тријумф осећајности препознат у „Аделаиди, алпиској пастирки“ и сентаменталистички тон у српским историјским драмским делима, препознати су у Николићевој поетици. Уважавање класицистичке традиције, античке теорије књижевности, Шекспировски паралелна писања („Прихватањем кривице, Драгутин је подлегао неприкосновености поретка, и тиме отворио простор трагици човека историјског оквира“ / „Краљ Лир“, „Магбет“), такође су све елементи на које се докторанд осврће у тумачењу Николићевих дела. Истиче се његова важна повезаност с Јосифом Шлезингером. Улога Николића као драматурга, глумца, певача, режисера (редитеља) и позоришног организатора нарочито се подвлачи при сагледавању књижевног стваралаштва. Епски патос народне песме транспонован у српски етос, према устаљеној наративној шеми у српској историјској драми Атанасија Николића – утицао је на ширење ефеката етичке снаге и јунаштва код српске публике, која је волела српско позориште и често га посећивала. Девето потпоглавље КРИТИКА КАО „МОРАЛ У АКЦИЈИ“ се као завршетак дела о књижевном стваралаштву природно надовезује на закључак који сублимира све истраживано.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Марије Љ. Ивановић представља ваљан резултат систематичног и научно-методолошког добро постављеног и врло обимног научног истраживања. Поред вредносних оцена и закључака одређених потпоглавља већ наведених у извештају, докторанд је остварио низ вредних увида проистеклих како из обимне грађе коју је истражио, тако и промишљања и проучавања Николићевог дела. Остварени кроз јасно сагледане културно-историјске прилике епохе, ти резултати се кроз збир разнолике тематике и научних области у стваралаштву једног човека, природно наслањају једни на друге, а што је засновано на обимној истраженој грађи.

Пети и шести део кључни су у извођењу аргументације и закључака ове тезе која дотиче вредносне критеријуме којима се јасније сагледава место културних посленика у историји српске културе. Показујући невероватно снажну и делотворну институционализацију српске културе и културно-просветног живота Срба коју је вршио Атанасије Николић. У његовом делу уочава се борба за идеју континуитета српске културе што се нарочито реализује кроз његово књижевно стваралаштво које осим литерарног значаја поседује пре свега одсудну етичку, а потом и историјску, културну и друштвену важност, може се утврдити да је докторанд ваљано закључио да је овај српски

прегалац „јединствена и непоновљива личност српске културе“. Упечатљиви су и увиди који говоре о Николићевом односу према омладини којој је држао „побудителна слова“ с жељом да јој „срце и душу облагороди“. Она су мотивисала докторанда да истакне намеру Атанасија Николића да код ученика развија њихове целокупне способности, да од њих начини моралне и духовне личности које ће бити упућене *на истинит пут добродела*, а што све говори о његовој просветној и моралној величини. Овај „најгледанији драмски писац свог времена...који је пре свега писао с намером да афирмише етичке принципе и уздиже морал свог народа“, како се наводи у дисертацији, представљао је живо средиште које је уздизало све што је добро и значајно за народ.

Пишући о Николићевом раду на сакупљању српских народних приповедака чиме је српска литература XIX века битно обогаћена, докторанд истиче и њихов симболички значај наводећи да „фантазија – а од које је Николићева збирка сва саткана, у себи носи онај подстицајни елемент или покретачку снагу коју је је Букхарт видео као божанску, а за коју је Николић веровао да је кадра да подстакне и облагороди српски народ“. Разматрајући Николићева историјска драмска остварења, наводи да она „нису психологизирала и разводњавала националну енергију, већ су их усмеравала ка правом етичком извору људске и друштвене драме“. На све то, Николићев стваралачки етос коме није била потребна слава и хвала, већ су му глас сопствене савести и осећање дужности били пречи – има непрестану потребу да умеће многобројне пословице и анегдоте у све видове књижевног стваралаштва – а које заправо представљају непроцењиве и увек захвалне мудрости традиционалног знања. Све то указује да Атанасије Николић треба да добије посебно место у историји културе српског народа. Његова дела завређују далеко више признања и помињања, како би дух његовог живота (а који је и дух народности и историјске свести) остао као парадигматични пример српске културе.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Ivanović, Marija. *Atanasije Nikolić i kulturna obnova srbije (1835-1878)*. International Interdisciplinary Conference for Young Scholars in social Sciences Humanities Contexts (5 ; 2019 ; Novi Sad): Programme, timetable and book of abstracts. Novi Sad: Faculty of Philosophy, 2019.
2. Ивановић Марија, *Превођење српске народне (епске) песме у српску историјску драму: многострукост значења у драмском стваралаштву Атанасија Николића, у „Анали Филолошког универзитета,“* књ. 32, св. 1. Београд : Универзитет у Београду, 2020.

3. *Театар на Бумруку – прво српско, потом и професионално народно позориште у Београду*. Аутор изложбе књига и објављених архивских докумената. Библиотека града Београда, Фонд старе и ретке књиге и књиге о Београду – Завичајно одељење, Змај Јовина 1 / II спрат. 25 јануар – 26. фебруар, 2021. Доступно на: <https://www.facebook.com/27957225181/posts/10164666848895182/>

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Поред раније наведених закључака и резултата истраживања представљених у овој докторској дисертацији, у овом одељку наглашавамо и следеће.

- (1) Ова докторска дисертација представља прву докторску дисертацију о животу и целокупном делу Атанасија Николића.
- (2) Постигнути су врло важни резултати и упуту о свестраном раду овог, према докторанду, непревазиђеног културног прегаоца.
- (3) Разнородност тематских подлога и аспеката које докторанд истражује и заокружује кроз активности Атанасија Николића (разматра се Николићев однос према културно-друштвеном уређењу, према науци, развоју пољопривреде, инжењерства, индустријализацији, унутрашњим пословима, спољној политици итд. и посебно према књижевности) чини ову дисертацију јединственом и веома значајном

.....

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма „iThenticate“, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације *Атанасије Николић и културна обнова Србије: (1835–1878)* аутора мср Марије Љ. Ивановић, констатујемо да утврђено подударане текста износи 8%. Овај степен подударности у складу је са Чланом 9. *Правилника*.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*, изјављујемо да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

IX ПРЕДЛОГ

Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати позитивну оцену докторске дисертације коју је **мастер Марија Љ. Ивановић** предала под насловом *Атанасије Николић и културна обнова Србије: (1835–1878)* и да кандидата позове на усмену одбрану пред овом Комисијом.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Ненад Николић,
редовни професор

др Радомир Поповић
научни саветник

др Ђорђе Ђурић
редовни професор